

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки
(інститут)

Фінансово-економічний факультет
(факультет)

Кафедра туризму та економіки підприємства
(повна назва)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня бакалавр

студента Гонтаря Владислава Вікторовича

(П І Б)

академічної групи 242-20-1

(шифр)

спеціальності 242 Туризм

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Туризм»

(офіційна назва)

на тему «Туристично-рекреаційна діяльність в урбанізованій екосистемі»

(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Белобородова М.В.			
розділів:				
1. Аналітичний	Белобородова М.В.			
2. Проектний	Белобородова М.В.			
Рецензент				
Нормоконтролер	Безугла Л.С.			

Дніпро
2024

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри туризму
та економіки підприємства

_____ Людмила БЕЗУГЛА
(підпис) (ім'я ПРІЗВИЩЕ)
«__» _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня бакалавр
(бакалавра, магістра)

Студенту Гонтарю В.В. академічної групи 242-20-1
(прізвище та ініціали) (шифр)
спеціальності 242 Туризм
(код і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
(офіційна назва)

на тему «Туристично-рекреаційна діяльність в урбанізованій екосистемі»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____ № _____

Розділ	Зміст	Термін виконання
Аналітичний	Особливості організації рекреації в умовах великих міст Дніпропетровської області	
Проектний	Напрями реалізації рекреаційно-туристичного потенціалу урбанізованої екосистеми на прикладі м. Дніпро	
Оформлення кваліфікаційної роботи бакалавра		

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

Марія БЄЛОБОРОДОВА
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Дата видачі _____

Дата подання до екзаменаційної комісії _____

Прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

Владислав ГОНТАРЬ
(ім'я ПРІЗВИЩЕ)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЇ В УМОВАХ ВЕЛИКИХ МІСТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	7
1.1. Характеристика рекреаційних зон в урбанізованих екосистемах Дніпропетровської області	7
1.2. Організаційна характеристика ФОП Міщук Антон Анатолійович (туристична агенція «Скай Тур»)	12
1.3. Конку rentне позиціонування ФОП Міщук Антон Анатолійович (туристична агенція «Скай Тур») на ринку внутрішнього туризму	16
РОЗДІЛ 2. НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УРБАНІЗОВАНОЇ ЕКОСИСТЕМИ НА ПРИКЛАДІ М. ДНІПРО	24
2.1. Рекреаційна інфраструктура великих міст Дніпропетровської області	24
2.2. Створення та економічне обґрунтування туру-фотопрогулянки «Фотопікнік»	37
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	55

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Туризм як галузь економіки дозволяє вирішити широке коло питань соціально-економічного характеру: збільшення зайнятості населення, стимулювання підприємницької діяльності, зростання доходів населення і, як наслідок, збільшення доходної частини бюджету регіону. Однак туризм не є життєво важливою потребою людини, необхідність у подорожі виникає за певних умов, пов'язаних насамперед із рівнем доходів, політичною обстановкою, культурними традиціями тощо.

Туристична галузь, на відміну від ряду інших галузей господарства, переважно залежить від наявності природних, культурних, історичних ресурсів, що потребує пильної уваги до їх стану. Популярність більшості туристських регіонів ґрунтується на чистоті навколишнього середовища і самобутності місцевої культури, тому дотримання принципів сталого розвитку має призвести до раціонального розвитку туристичного бізнесу.

Зараз, в умовах стратегічного планування повоєнного відновлення України, питання сталого розвитку туризму в регіонах стають особливо актуальними, адже ми маємо унікальний шанс забезпечити подальший збалансований розвиток порушених внаслідок повномасштабного вторгнення РФ в Україну природних та соціально-економічних систем.

В даний час практично будь-яка територія має потенційну можливість бути популярною туристичною дестинацією, за умови відповідного керування туристським потенціалом. Але реально лише невелика частина українських територій раціонально використовують існуючі туристські можливості, ресурсні переваги. Багато територій мають низьку туристичну привабливість, при цьому основними причинами такого нестійкого стану розвитку сфери туризму є не сама відсутність примітних об'єктів туристського показу, а неефективне використання наявного туристського потенціалу.

Все зазначене лише підкреслює необхідність пошуку нових підходів до

комплексного забезпечення рекреаційної діяльності в урбанізованих екосистемах, що в рамках даного дослідження виконано на прикладі трьох великих міст Дніпропетровської області. в

Ряд вчених проводили дослідження щодо оцінювання туристичного потенціалу окремих регіонів, як, наприклад, Барвінок Н. [1], щодо деяких громад Кіровоградської області, Юхновська Ю. [2], щодо Запорізької області, Машіка Г. [3] – стосовно Карпатського регіону, Осієвська Ю. [4] щодо сучасного стану і проблеми актуалізації культурної спадщини Кіровоградщини. Тим не менше, проблема максимально ефективного залучення природно-рекреаційного потенціалу урбанізованих екосистем залишається актуальною, що і зумовило вибір теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є теоретико-методологічне обґрунтування особливостей рекреаційної діяльності в умовах урбанізованих екосистем на прикладі міст Дніпро, Кам'янське, Кривий Ріг.

Для досягнення поставленої мети в роботі були розв'язані наступні задачі:

– надано комплексну характеристику рекреаційних зон в урбанізованих екосистемах Дніпропетровської області;

– здійснено організаційну та маркетингову характеристику ФОП Міщук Антон Анатолійович (туристична агенція «Скай Тур»);

– проведене конкурентне позиціонування ФОП Міщук Антон Анатолійович (туристична агенція «Скай Тур») на ринку внутрішнього туризму;

– проаналізовано рекреаційна інфраструктура великих міст Дніпропетровської області

– запропоновано та економічно обґрунтовано створення туру-фотопрогулянки «Фотопікнік» по найбільш атрактивних паркам досліджуваних міст.

Об'єкт дослідження – рекреація у великих містах Дніпропетровської області.

Предмет дослідження – особливості рекреаційних процесів умовах урбанізованої екосистеми.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи були використані такі методи: критичний та порівняльний аналіз – для комплексної характеристики рекреаційних зон в урбанізованих екосистемах Дніпропетровської області; ситуаційний підхід – для здійснення конкурентного позиціонування ФОП Міщук Антон Анатолійович (туристична агенція «Скай Тур») на ринку внутрішнього туризму; факторний аналіз – при обґрунтуванні екскурсійного туру-фотопрогулянки «Фотопікнік» у великих містах Дніпропетровської області, метод структурно-логічного узагальнення, статистичних групувань, графічний – для діагностики рекреаційної сфери міст Дніпро, Кам'янське, Кривий Ріг.

Інформаційна база. Інформаційну базу дослідження склали дані статистичних та аналітичних звітів, нормативно-правові акти, офіційні туристичні веб-ресурси досліджуваних міст Дніпропетровської області, а також наукові дослідження провідних вчених у досліджуваній сфері.

Практична цінність роботи полягає в тому, що автором розроблено та економічно обґрунтовано екскурсійну програму туру-фотопрогулянки «Фотопікнік» для кожного із трьох досліджуваних міст.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження апробовані на II Міжнародній науково-практичній конференції «Відновлення України та її регіонів в контексті глобальних трендів: управління, адміністрування та забезпечення», м. Запоріжжя, 23-24 травня 2024 р.

Структура та обсяг роботи. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 51 сторінці. Робота містить 4 таблиці та 19 рисунків, один додаток. Список використаних джерел включає 22 найменування.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЇ В УМОВАХ ВЕЛИКИХ МІСТ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

1.1. Характеристика рекреаційних зон в урбанізованих екосистемах Дніпропетровської області

Сталий розвиток міст, який підтримує цінні екосистеми, відкриває широкі можливості для покращення життя та засобів до існування. Збільшення лісового покриву в містах може допомогти охолодити їх влітку, що означає меншу потребу в кондиціонуванні повітря. Крім усього іншого, озеленення міст безпосередньо позитивно впливає на ринок нерухомості. Актуальність озеленення міст стала ще більш очевидною під час пандемії COVID-19. Людині життєво важливо існувати поруч з живими рослинами – вони впливають не лише на фізичне, а й на психічне здоров'я, допомагають справлятися зі стресом тощо.

Збереження довкілля, зменшення шкоди від виробництва, ефективне споживання енергії, стійкість до зміни клімату – головні пріоритети у питанні відновлення України після перемоги. Післявоєнна відбудова України має бути зеленою [5].

Так само в процесі відновлення слід застосовувати найкращі доступні технології та практики. Зараз дуже важливо зосередитися на збереженні екосистем, національних парків, заповідників. У містах України зелені насадження розташовані на площі 4,6 тис. км² (38,4% міської території), а для загального користування – 1,6 тис. км² (13,4% міської території). В Україні фактичний показник середньої площі зелених насаджень на одного мешканця міста становить 16,3 м². Згідно з міжнародними нормами ПРООН, цей показник має становити не менше 21 м², що у 2021 році виконали лише 6 великих міст України, а саме: Нікополь, Біла Церква, Рівне, Львів, Івано-Франківськ, Тернопіль.

Україна має багатий природно-ресурсний потенціал для розвитку інфраструктури природокористування та рекреації. Це підтверджує статистика зеленої економіки, яка виражена в площі зеленої зони України та наведена на рис. 1.1.

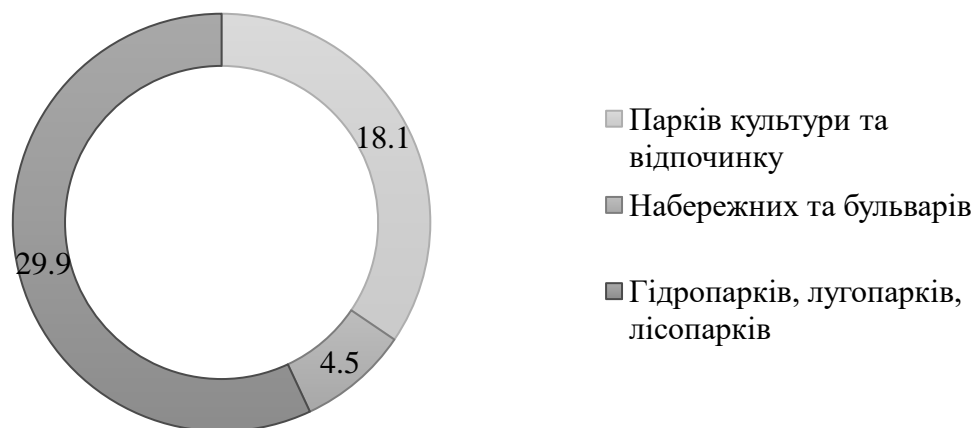

Рисунок 1.1 – Площа зеленої зони в урбоекосистемах України у 2022 році, % від загальної території

Джерело: сформовано за [6; 20]

Проживання у великих містах має багато переваг, але з точки зору рекреаційних можливостей існують і негативні аспекти, зокрема:

1. Проблеми, пов'язані із високою щільністю населення. Це спричиняє перевантаження рекреаційних зон. Часто парки та інші рекреаційні території переповнені, особливо у вихідні та святкові дні, що ускладнює комфортний відпочинок. Ще одна проблема – шум і натовпи та затори, що знижує якість відпочинку і може викликати стрес.

2. Забруднення навколишнього середовища. Високий рівень автомобільного руху та промислові викиди погіршують якість повітря, що негативно впливає на здоров'я і зменшує бажання проводити час на свіжому повітрі. Вода у річках та озерах великих міст часто забруднена, що ускладнює або робить неможливим використання їх для рекреаційних цілей.

3. Обмежений простір для рекреації. У багатьох великих містах не

вистачає зелених зон, оскільки значні площі відведені під забудову, а з часом рекреаційні зони можуть бути скорочені через інші міські проєкти.

4. Високий рівень стресу. Швидкий темп життя, високий рівень шуму і візуальне перевантаження можуть спричиняти стрес, що ускладнює повноцінний відпочинок навіть у рекреаційних зонах. Високий темп життя і довгі години роботи можуть залишати мало часу для відпочинку та рекреації.

5. Соціальні нерівності. Деякі райони великих міст можуть мати обмежений доступ до якісних рекреаційних зон, що створює нерівності в можливостях для відпочинку.: У деяких районах рівень злочинності може бути високим, що робить відвідування рекреаційних зон небезпечним, особливо у вечірній час.

6. Інфраструктурні проблеми. У деяких міських районах рекреаційна інфраструктура може бути недорозвиненою або погано обслуговуваною, що знижує якість відпочинку. Застарілі або невідновлені об'єкти – ще одна суттєва проблема інфраструктури. Поганий стан спортивних майданчиків, доріжок для прогулянок та інших об'єктів може перешкоджати їх використанню.

7. Економічні фактори. Багато платних розваг і рекреаційних можливостей у великих містах можуть бути дорогими, що обмежує доступ до них для людей з низьким доходом. Наприклад, висока вартість членства в приватних клубах і спортзалах також може обмежувати можливості для активного відпочинку.

Для покращення рекреаційних можливостей у великих містах важливо зосередитись в першу чергу на збільшенні кількості та доступності зелених зон, переважна кількість яких має бути включена до об'єктів природно-заповідного фонду різного значення, що дозволить убезпечити їх від знищення.

Деталізуємо об'єкти природно-заповідного фонду за досліджуваними нами адміністративними районами Дніпропетровської області а саме: Дніпровський, Криворізький, Кам'янський. Нами були відібрані лише ті об'єкти природно-заповідного фонду, які мають найбільший атрактивний потенціал саме для мешканців великих міст відповідних районів, адже вони мають зручну

логістику, та достатню для комфортного відвідування інфраструктуру (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Перелік об’єктів природно-заповідного фонду деяких районів Дніпропетровської області

Об’єкти ПЗФ загальнодержавного значення	Об’єкти ПЗФ місцевого значення
Дніпровський район	
<i>Ботанічний сад:</i> Ботанічний сад Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара <i>Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва:</i> Парк ім. Шевченко	<i>Ботанічна пам’ятка природи:</i> Павлівський ліс, Ділянка тополевих насаджень, Ділянка дубових насаджень, Краснопільський, Сад <i>Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва:</i> Парк ім. Глоби, Севастопольський парк, Новокодацький <i>Регіональний ландшафтний парк:</i> Дніпровські ліси (Придніпровський), Дніпрові пороги
Кам’янський район	
<i>Ботанічна пам’ятка природи:</i> Урочище Паськове <i>Ботанічний заказник:</i> Грабівський	<i>Заповідне урочище:</i> Горіховий сад <i>Парк пам’ятка садово паркового мистецтва:</i> Центральний
Криворізький район	
<i>Ботанічний сад:</i> Криворізький ботанічний сад <i>Геологічна пам’ятка природи:</i> Скелі МОДРу	<i>Дендрологічний парк:</i> Саксагань <i>Геологічна пам’ятка природи:</i> Мальовничий каньйон на р. Кам’янці в Токівських гранітах <i>Ботанічний сад:</i> Дендрологічний парк <i>Ботанічна пам’ятка природи:</i> Старовинна груша на Карнаватці <i>Парк-пам’ятка садово-паркового мистецтва:</i> Парк Мершавцева

Джерело: [20; 21]

Незважаючи на доволі значну представленість об’єктів природно-заповідного фонду в районі, слід відзначити, що у 5 громадах Дніпровського району вони повністю відсутні, це негативно відображається на можливості задоволення рекреаційних потреб місцевих мешканців.

В Кам’янському районі 2 ОТГ не мають об’єктів ПЗФ. Окремою проблемою району є ситуація, яка склалася на уранових об’єктах Придніпровського хімічного заводу та на хвостосховищі «Сухачівське», яке несе потенційну небезпеку для довкілля і здоров’я населення.

Щодо Криворізького району, слід зазначити, що лише тут індустріальним

туризмом займаються системно. Безпосередньо в Кривому Розі діє музей Південного гірничо-збагачувального комбінату. На жаль, в районі 5 громад не мають об'єктів ПЗФ – це третина від загальної кількості громад району, при чому саме вони є найбільшими за площею.

Серед рекреаційних проблем Дніпропетровської області загалом слід особливо наголосити на тому, що у багатьох районах існує велика кількість громад, які взагалі не мають природно-заповідних територій. За кількістю таких громад Дніпропетровська область посідає третє місце в антирейтингу – після Одеської та Миколаївської (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Громади Дніпропетровської області, в яких відсутні об'єкти та території природно-заповідного фонду

Район	Назва ОТГ	Площа ОТГ (км.кв.)	Район	Назва ОТГ	Площа ОТГ (км.кв.)
Криворізький	Зелено-дольська	310,4	Дніпровський	Святова-силівська	306,7
Криворізький	Нивотрудівська	129,3	Дніпровський	Новопокровська	530,2
Криворізький	Софіївська	667,9	Дніпровський	Могилівська	243,2
Криворізький	Девладівська	408,6	Дніпровський	Петриківська	841,0
Криворізький	Вакулівська	285,3	Дніпровський	Чумаківська	192,9
Кам'янський	Жовтоводська	79,1	Нікопольський	Нікопольська	50,7
Кам'янський	П'ятихатська	500,3	Нікопольський	Першотравневська	2,9
Павлоградський	Тернівська	14,3	Нікопольський	Томаківська	669,0
Павлоградський	Павлоградська	58,8	-	-	-
ОТГ без ПЗФ			17	19.76%	5290,6

Джерело: [20; 21]

Напрями управління, збереження та трансформації природно-ресурсної бази рекреації в міських умовах також можуть бути реалізовані через паркове управління. Екосистемна функція паркових насаджень має полягати в нівелюванні дії антропогенних факторів середовища за рахунок

аккумулятивного потенціалу рослин. Структура підприємств по Україні, які здійснюють управління парковими насадженнями, наведена на рис. 1.2.

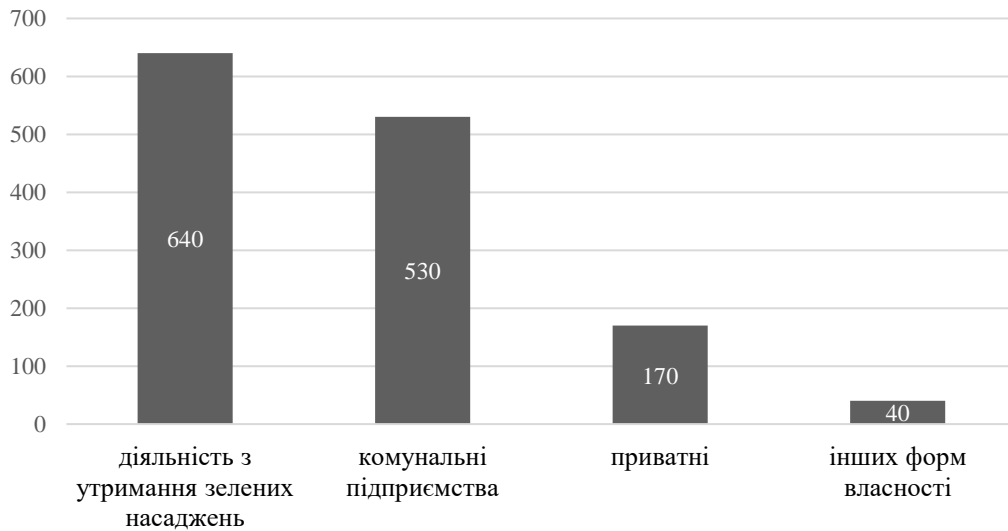

Рис.1.2 – Загальна кількість підприємств «зеленого господарства» України, одиниць станом на 2022 рік

Джерело: [14]

Паркові насадження здатні оптимізувати стан навколишнього середовища завдяки здатності рослин поглинати забруднюючі речовини як із ґрунту, так і повітря, а також виводити важкі метали з кругообігу біогенних елементів на тривалий час.

1.2. Організаційна характеристика ФОП Міщук Антон Анатолійович (туристична агенція «Скай Тур»)

Охарактеризуємо діяльність туристичної агенції «Скай Тур», розташованої в м. Кам'янське, в тому числі з точки зору участі в просуванні рекреаційного туризму.

Офіційна назва туристичної агенції: ФОП Міщук Антон Анатолійович, туристична агенція «Скай Тур». У такій організаційно-правовій формі існує з 18 серпня 2014 року. ТА «Скай Тур» є приватною комерційною організацією, створеною відповідно до законодавства України [13].

Туристична агенція надає широкий вибір туристичних послуг за різними напрямками та забезпечує високий рівень якості обслуговування клієнтів (рис. 1.3).

Рисунок 1.3 – Логотип туристичної агенції «Скай Тур»

Джерело: [13]

На даний момент пріоритетними напрямками на ринку туристичних послуг для ТА «Скай Тур» є: Чорногорія, Туреччина, Кіпр, Іспанія, Сербія, ОАЕ, Греція, Таїланд, Болгарія, Італія, Єгипет, Танзанія (Занзібар), Кенія, Шрі-Ланка, В'єтнам, Ізраїль, Індія, Куба, Туніс, Йорданія.

Для розвитку такого напрямку як внутрішній туризм у рамках туристичної агенції організували окремий консультаційний відділ, який займається наданням інформаційних послуг щодо організації туристичних маршрутів по Україні.

Управління ТА «Скай Тур» здійснюється на підставі установчих документів та посадових інструкцій працівників керівних посад. Загальна чисельність штату працівників підприємства – 6 осіб. Досвід успішної

діяльності співробітників компанії на ринку туристичного бізнесу склав 8 років. Існуюча структура управління склалася виходячи з завдань, що стоять перед організацією і ринкових умов, що склалися. Вона відноситься до лінійно-функціонального типу. Перевагами даного типу організаційної структури є:

- стимулювання ділової та професійної спеціалізації (тобто наявність можливості для кар'єрного зростання);
- зменшення дублювання зусиль та споживання матеріальних ресурсів у функціональних областях;
- покращення координації сил та засобів для досягнення цілей;
- контроль діяльності як цілих підрозділів, так і окремих виконавців.

Однак, якщо говорити про недоліки, можна виділити такі як:

- зацікавленість відділів у реалізації цілей та завдань лише своїх підрозділів, а не загальних цілей (наприклад, філія в одному з обласних міст може бути зацікавлена у збільшенні продажів, щоб показники були більшими, ніж у інших філій, а не щоб покращити показник усієї компанії порівняно з минулим місяцем/роком);
- у великій організації ланцюг команд від керівника до безпосереднього виконавця стає надто довгою;
- складнощі у взаємодії між підрозділами; складнощі з пошуком відповідальних у разі виникнення проблем.

Очолює туристичну агенцію директор (Міщук Антон Анатолійович) головна роль якого полягає у розробці та прийнятті управлінських рішень, контролі за виконанням поставлених цілей та досягненням планових показників.

До обов'язків директора входять розробка іміджу фірми, маркетинг, представницькі функції, взаємодія з партнерами, отримання необхідних ліцензій, набір та навчання персоналу, контроль бухгалтерської звітності.

Бухгалтер веде облік фірми, складає звітності, здає баланс, нараховує та видає заробітну плату, веде звітність перед державними органами обліку, до пандемії коронавірусу ведення бухгалтерії компанії надавалося на аутсорсинг.

На даний момент цією діяльністю займається директор, що дозволяє скоротити витрати на залучення сторонніх організацій.

До функцій відділу продажів відносяться:

- робота з клієнтами;
- прийом заявок у клієнтів;
- опрацювання плану індивідуального туру;
- зв'язок з операторами та засобами розміщення;
- бронювання турів;
- оформлення віз, страховок

У організації відсутня служба маркетингу, і навіть немає окремо запровадженої посади спеціаліста з маркетингу. На даний момент усіма справами, що стосуються маркетингової діяльності займається безпосередньо директор. Іноді він може делегувати частину обов'язків із цієї галузі іншим співробітниками, але потім перевіряє отриманий результат. Так як компанія займається турагентською діяльністю, то і в маркетинговій діяльності виділяється просування компанії на відповідні сегменти ринку. Що стосується 2020 року, то через складну епідеміологічну ситуацію у світі, яка в результаті викликала кризу в індустрії туризму, було прийнято рішення не виділяти кошти на маркетинг компанії, щоб максимально скоротити витрати.

За словами директора, організація не проводить великих маркетингових досліджень. Однак постійно досліджує туристичний ринок для підтримки конкурентоспроможності як турагента. Найчастіше для дослідження цін ринку проводиться моніторинг. Наприклад, беруться кілька основних готелів/апартаментів та інших засобів розміщення та задаються стандартні умови (2 дорослих, 7-11 ночей), а також вибираються дати. Далі складається таблиця, в якій вказані ціни всіх можливих туроператорів, що пропонують путівки в це ж місце і цей час.

ФОП Міщук Антон Анатолійович / туристична агенція «Скай Тур» вже досить довго існує на ринку туристичних послуг як один із популярних турагентів. Також конкретно на цей період компанія не виробляє і не розробляє

якихось нових або інноваційних продуктів, оскільки це неможливо в епідеміологічній ситуації, що склалася. Тому цінові стратегії низьких чи високих цін не підходять для діяльності цієї організації. Найбільш ефективною ціновою політикою, на думку генерального директора, є дотримання ринкової цінової стратегії. Тобто компанія дотримується гнучкого ціноутворення з урахуванням попиту, виду туристичної послуги, сезону та обсягу. Завдяки даним дослідження компанія може не тільки підібрати оптимальну вартість, яка дозволить отримати прибуток та конкурентну перевагу за ціною, але й зробити детальніший аналіз туристичних пропозицій конкурентів.

1.3. Конкурентне позиціонування ФОП Міщук Антон Анатолійович (туристична агенція «Скай Тур») на ринку внутрішнього туризму

Конкурентне позиціонування туристичного підприємства, засноване на результатах оцінки рівня стратегічності ресурсів, дозволяє визначити конкурентну позицію, яку займає підприємство, в залежності від його поточного рівня розвитку, а також напрямів зміни його конкурентного потенціалу.

Конкурентне позиціонування включає в себе:

- оцінку потенціалів, що підсилюють або послаблюють конкурентну позицію підприємства;
- формування конкурентних переваг підприємства на основі його ключових переваг;
- формування напрямів розвитку ключових переваг підприємства.

Виявлені та оцінені переваги та недоліки, що відображають силу і слабкість конкурентної позиції туристичного підприємства, використовуються для побудови конкурентної матриці. Положення переваг в матриці обумовлюється їх кількісною оцінкою і рейтингом важливості для підприємства (рис. 1.4).

A1	Стратегічно незначні переваги	Точки росту конкурентоспроможності	A2
Стратегічно незначні переваги	<ul style="list-style-type: none"> - гнучкість організаційної структури - соціалізація управління - рівень захисту інформації - комунікації - своєчасність інформаційних потоків 	<ul style="list-style-type: none"> - наявність бази знань - лояльність персоналу - соціальна відповідальність - удосконалення збутової діяльності в рамках цифровізації суспільства 	Точки росту конкурентоспроможності
Слабкі сторони	<ul style="list-style-type: none"> - адаптивність - ефективність бізнес-процесів - співвідношення ціна/якість 	<ul style="list-style-type: none"> - якість сервісного обслуговування - розміри та досвід компанії 	Стратегічні переваги
A3	Слабкі сторони	Стратегічні переваги	A4

Рисунок 1.4 – Матриця конкурентної позиції ТА «Скай Тур»

Джерело: складено автором

У лівому нижньому квадранті матриці розташовані аспекти, які отримали недостатній розвиток і формують конкурентні слабкі сторони підприємства. Серед верхніх квадрантів матриці принципове значення має правий, де відображаються переваги підприємства, що мають високу оцінку (наприклад, лояльність персоналу, соціальна відповідальність).

Аспекти, розташовані у верхньому лівому квадранті, не є стратегічно значущими для підприємства, оскільки вони недостатньо важливі, і отримали низьку оцінку.

Відповідно, для досліджуваного ТА на матриці стрілкою позначено стратегічний напрямок розвитку конкурентних переваг, заданий вектором А3-А4-А2, який полягає в усуненні слабких сторін із подальшим переведенням їх в

стратегічні переваги і надалі – в точки росту конкурентоспроможності. Розглянемо цей вектор докладніше.

Удосконалення конкурентних переваг призведе до трансформації конкурентного профілю підприємства. Особлива увага буде сконцентрована саме на перший варіант стратегії розвитку, а саме на розвиток стратегічно слабких сторін, які ослаблюють конкурентні позиції підприємств із фокусуванням на репутацію, функціональні і динамічні аспекти діяльності.

Вибір між фокусом розвитку підприємства на основі переліку його ключових переваг формує стратегічні альтернативи конкурентної стратегії. Стратегічні альтернативи уточнюють напрями реалізації конкурентної стратегії в залежності від фокусу розвитку ключових переваг, а саме:

1) розвиток стратегічно слабких сторін, які ослаблюють конкурентні позиції підприємств (стратегія 1) - фокус на репутацію, функціональні і динамічні аспекти діяльності;

2) підтримка і розвиток стратегічно сильних сторін, що підсилюють конкурентні позиції підприємств і формують конкурентні переваги (стратегія 2 – основна увага має бути сконцентрована на матеріальних джерелах успіху, репутації продукту і підприємства, надійності джерел інформації).

Стратегічні напрями формування та розвитку ключових конкурентних переваг повинні бути чітко взаємопов'язані і взаємозумовлені цілями конкурентної стратегії розвитку підприємства, а також зумовлюють:

- формування траєкторій розвитку ключових сильних сторін;
- вибір технологій і інструментарію формування і розвитку ключових сильних сторін;
- взаємозв'язок стратегічних напрямів формування та розвитку ключових сильних сторін з цілями діяльності підприємства;
- способи ресурсного забезпечення формування і розвитку ключових сильних сторін.

Основними характеристиками, що описують цільовий сегмент туристів ТА «Скай Тур», є:

- вікова група 30 – 45 років;
- середній чи високий рівень доходу;
- туристи із сім'ями від 2 до 4 осіб;
- географія – вибір зараз відбувається виходячи з епідеміологічної обстановки в країні (Єгипет, Туреччина, ОАЕ, Танзанія)
- життєвий стиль – енергійна, активна людина, зайнята торговельною або управлінською діяльністю, що працює найчастіше у вихідні та свята, стежить за своїм іміджем, відчуває брак часу на відпочинок та сім'ю, сприйнятливий до новинок, скептично ставиться до реклами.

Що стосується мотивації туристів, то причини можуть бути різними. Насамперед це, звичайно ж, бажання відпочити з сім'єю за кордоном, також отримати лікування або оздоровитися в іншій країні або пошук нових відчуттів та емоцій від незвичайного та екзотичного маршруту.

Таким чином, виходячи з вищевказаних характерних рис, ми можемо скласти загальний портрет типового туриста ТА «Скай Тур»: підприємець, що є достатньо успішним, середніх років, який хоче відпочити від напруженої роботи з сім'єю і отримати нові враження. Даний портрет не означає те, що практично всім клієнтам притаманні дані риси, але значна їхня частина дійсно підходить під даний опис і саме ця група споживачів дозволяє швидко окупати витрати на виробництво та просування тур продукту. З іншого боку, на даний момент через труднощі з подорожами світом майже всі туристичні фірми орієнтовані на будь-який сегмент споживачів готові підібрати туристичний пакет за всіма запитамі з можливих на ринку. Раніше загальна характеристика цільової аудиторії виглядала приблизно так:

- вік: від 21 до 65 років;
- стать: переважно чоловіки;
- дохід: від 700 дол. США;
- освіта: орієнтація на вищу.

Цільова аудиторія, на яку компанія орієнтувалася, була досить широка, що створювало складнощі під час створення рекламних звернень.

Основна стратегія зараз – надати якнайбільше туристичних пропозицій у міру можливостей виходячи з нинішньої обстановки у світі, відстежуючи зміни в умовах перебування у різних популярних туристичних країнах.

Однак, варто також враховувати той факт, що існують різні ціни на ту саму турпослугу. Ціна може бути знижена у разі спеціальної пропозиції, яку постачальники пропонують туристичному агенту на сезон. Також існує промо ціна, суть якої полягає в нижчій ціні для туриста за рахунок зниженої комісії для турагента. Звичайний відсоток комісії у ТА «Скай Тур» 10%, при промоціні комісія буде 6%.

Також щодо цінової політики варто розглянути цінові пропозиції з умовою раннього бронювання. На думку компанії, ця опція має велику кількість позитивних моментів:

- 10% передоплати, а решту суми можна сплатити не пізніше 40 днів до вильоту
- «розстрочка» для клієнта, тобто не обов'язково вносити всю суму оплати відразу, а розтягнути це на кілька проміжків часу та вносити частинами;
- у туристів є можливість самим вибрати відповідний курорт/готель/номер тощо, при гарячих путівках таких можливостей немає і зазвичай пропонують лише те, що залишилося незаброньованим.

Доведення турпродукту до відповідних споживачів є найважливішим етапом реалізації маркетингової стратегії, що значною мірою визначає ефективність інших маркетингових зусиль. Система розподілу повинна усунути розриви у часі, місці та праві власності, що відокремлюють пропонований тур від тих, хто хотів би ним скористатися, забезпечити передачу інформації, замовлень та оплати.

Найбільш популярними каналами збуту у ТА «Скай Тур» є:

- прямі продажі в офісі;
- електронна комерція (власний сайт, а також соціальні мережі);
- партнерство з іншими турагентствами;

– інші канали збуту – промоакції, віртуальні тури, поява в місцевих новинах.

Щодо методів просування туристичних продуктів, то компанія також дотримується стандартних рішень. Крім особистих продаж через офіси, можна відзначити участь у різних туристичних виставках. Рекламу представлена майже у всіх видах, починаючи від радіо і закінчуючи контекстною рекламою в пошукових системах, зокрема Google, кілька років тому також був задіяний такий вид реклами як транспортна (розміщення інформації на різних громадських засобах транспорту).

Стимулювання збуту у ТА «Скай Тур» також приділяється увага. До виборчих засобів стимулювання споживачів, які використовує це туристичне підприємство, можна віднести:

- знижки постійним клієнтам
- подарунки із фірмовою символікою
- включення у вартість путівки на додаткові послуги.
- уважне ставлення до постійних клієнтів

Таким чином можна дійти висновку, що у ТА «Скай Тур» представлено широке, але традиційне коло збутових методів і каналів, які сприяють реалізації туристичної продукції компанії.

Також під час проходження передатестаційної практики було узагальнено зміни у ставленні клієнтів до внутрішнього туризму у зв'язку із початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну. Згідно із опитуванням, проведеним серед відвідувачів ТА «СКАЙ ТУР» (45 осіб), більшість із них до початку війни не мали мотивації до подорожей країною через високі ціни та недостатній рівень сервісу. Однак, ситуація почала докорінно змінюватись із початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну. 55% опитаних зовсім не подорожували Україною, в той час як перевагу внутрішньому туризму віддали 45% опитаних (рис. 1.5), що свідчить про зміни в структурі попиту на внутрішній туризм.

Скільки разів Ви подорожували Україною після 24.02.2022 р.?
кількість опитаних: 45 осіб

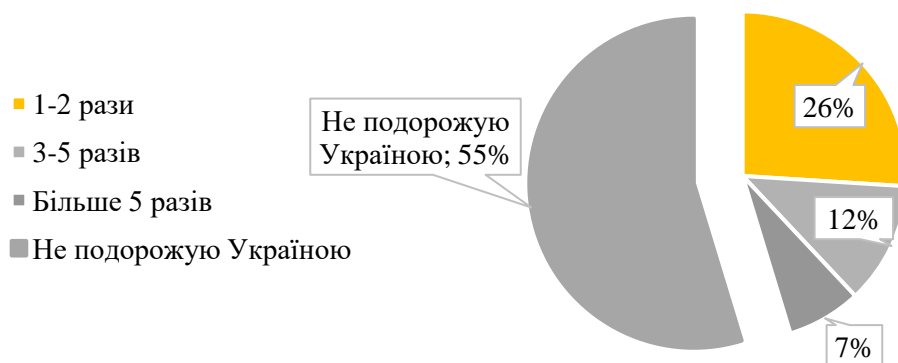

Рисунок 1.5 – Залученість клієнтів до внутрішнього туризму

Джерело: складено автором

Повномасштабне вторгнення дійсно внесло багато змін до структури туристичного попиту українців – дехто відмовляється від подорожей із міркувань безпеки, інші не мають фінансової спроможності для туристичних мандрівок [13]. За даними ДАРТ [15], рекреаційному туризму надають перевагу майже 9% українців, а пішим прогулянкам – 54% (рис. 1.6). Це додатково підкреслює необхідність удосконалення пропозиції ТА «Скай Тур».

Якому виду відпочинку в Україні ви надаєте перевагу зараз?

Рисунок 1.6 – Внутрішній туризм в Україні, опитування ДАРТ в 2023 р.

Джерело: [15]

Інноваційна діяльність розвивається за декількома напрямками. Наприклад, випуск нових видів послуг. Так, туристична агенція «Скай Тур» розроблено та впроваджено послугу придбання подарункових сертифікатів. Іншими напрямками є: виявлення та використання нових ринків збуту туристичних продуктів, а також впровадження онлайн-сервісу бронювання в соціальних мережах.

Щодо програмного забезпечення, то на даний момент компанія використовує комп'ютерну програму «Avada Media». Для персоналу це зручний інструмент, який пропонує зручну інтеграцію до систем бронювання квитків та готелів. Для фірми загалом переваги виявляються у: простоті встановлення та використання; швидкому реагуванні компанії-постачальника програми; безкоштовну підтримку в налаштуванні програми та безкоштовне перенесення бази турагентства в програму при першій установці. Впровадження цієї програми дозволяє заощаджувати більшу частину бюджету за рахунок зниження розміру фонду заробітної плати та зниження трудомісткості виконуваних в програмі операцій.

Отже, нами досліджено діяльність туристичної агенції в напруженому сучасному бізнес-середовищі. Зазначено, що туристична компанія «Скай Тур» вже досить довго існує на ринку туристичних послуг як один із популярних турагентів. Компанія працює у формі фізичної особи-підприємця з 2014 року і має чітко визначену нішу на ринку. Компанія дотримується гнучкого ціноутворення з урахуванням попиту, виду туристичної послуги, сезону та обсягу.

РОЗДІЛ 2

НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

2.1. Рекреаційна інфраструктура великих міст Дніпропетровської області

Ефективна організація рекреації в умовах великого міста сприятиме покращенню якості життя мешканців, зниженню стресу та підвищенню загального рівня здоров'я населення [6; 7]. Розглянемо паркове господарство та інші рекреаційні зони міста Дніпро [18].

1. Парк ім. Тараса Шевченка. Найстаріший і один з найкрасивіших парків Дніпра, розташований на Монастирському острові. Особливості: прекрасні види на Дніпро, зони для прогулянок, велодоріжки, атракціони, зоопарк, пляжі, пам'ятник Тарасу Шевченку.

2. Монастирський острів, розташований у самому центрі Дніпра, є частиною парку ім. Тараса Шевченка. Особливості: зелена зона з пляжами, кафе, церквою Святого Миколая, канатною дорогою, зонами для пікніків і активного відпочинку.

3. Парк ім. Лазаря Глоби. Один з найбільших і найстаріших парків міста, заснований у XVIII столітті. Особливості: велике озеро з човною станцією, дитячі атракціони, зелені алеї, спортивні майданчики, кафе і ресторани.

4. Севастопольський парк. Парк розташований у центральній частині міста і є популярним місцем для відпочинку. Особливості: Зона для прогулянок, дитячі майданчики, фонтани, спортивні та ігрові майданчики.

5. Парк ім. Богдана Хмельницького. Зелена зона, яка є частиною парку Придніпровського району. Особливості: Дитячі майданчики, спортивні зони, місця для пікніків, затишні алеї для прогулянок.

6. Парк культури та відпочинку Придніпровський. Розташований на березі річки Дніпро, цей парк є чудовим місцем для сімейного відпочинку. Особливості: Зелені зони, пляж, спортивні майданчики, місця для барбекю,

дитячі атракціони.

7. Молодіжний Парк дозвілля і відпочинку «Новокодацький». Інфраструктура складається з живописного озера-кар'єра, танцювального майданчика, зони атракціонів, барвистого ігрового майданчика для дітей, зони відпочинку з альтанками, мальовничих алей та інших затишних куточків. На території парку також знаходиться Льодова арена, пейнтбол, футбольне поле, мотузковий парк Особливості: Алеї для прогулянок, спортивні майданчики, амфітеатр, зони для пікніків, культурні заходи.

8. Фестивальний причал. Центральний причал Дніпра на набережній Перемоги. Особливості: Місце проведення численних міських заходів, концертів, фестивалів, затишні алеї для прогулянок вздовж річки, кафе та ресторани.

9. Парк 40-річчя Визволення міста. Зелена зона на лівому березі Дніпра, створена на честь визволення міста від нацистських загарбників, колишнє кладовище. Особливості: Алеї для прогулянок, меморіальні комплекси, дитячі та спортивні майданчики.

Загалом в Дніпрі налічується більше 16 великих парків, скверів та бульварів, які є популярними місцями відпочинку (рис. 2.1).

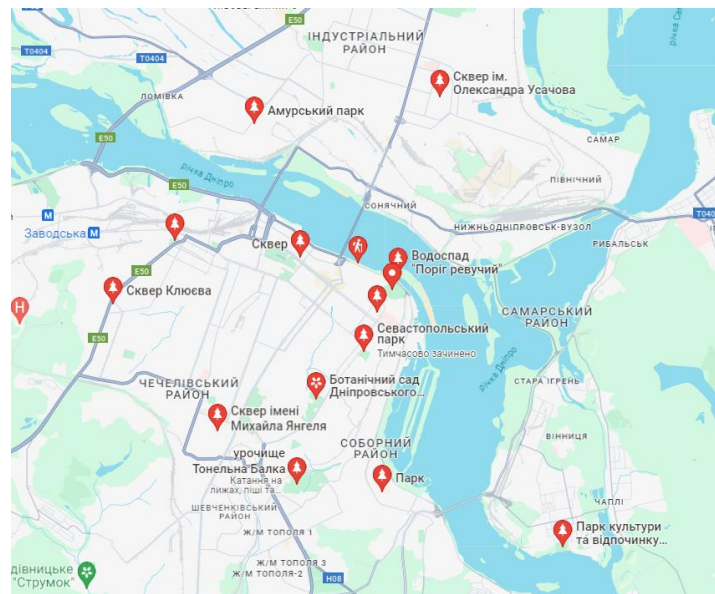

Рисунок 2.1 – Парки та сквери м. Дніпро

Джерело: створено автором за допомогою Google My Maps

Ці парки та рекреаційні зони надають мешканцям Дніпра та гостям міста можливість відпочивати, займатися спортом та насолоджуватися природою в межах міста.

Також популярністю користуються такі об'єкти як урочище Тунельна Балка та селище Старі Кодаки. Урочище Тунельна Балка в Дніпрі — це чудове місце для того, щоб втекти від міської метушні, насолодитися природою та провести час на свіжому повітрі. На території балки знаходяться близько 13 км пішохідних стежок, які пролягають через ліси та поля. Розташоване в межах міста, урочище є одним з улюблених місць як для місцевих жителів, так і для туристів. Тунельна Балка славиться своїми скелями та глибокими ущелинами. Відвідувачі можуть насолоджуватися чудовими панорамами, що відкриваються з висоти.

Урочище покрите густою рослинністю, що включає різноманітні види дерев, чагарників та трав. Особливо красивим урочище стає навесні та влітку, коли все розквітає. У балці є невеликі струмки та водоспади, що додають місцевості особливого шарму і створюють приємну атмосферу для відпочинку (рис. 2.2).

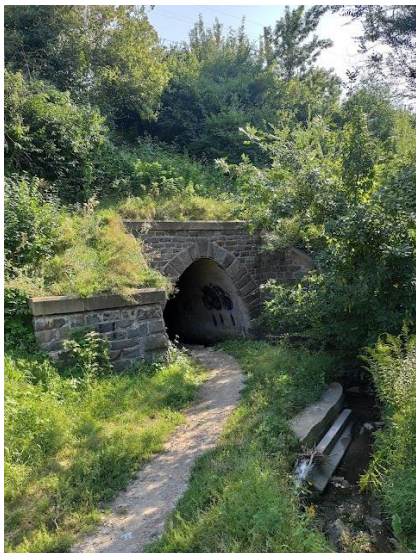

Рисунок 2.2 – Види урочища Тунельна Балка

Джерело: [18]

Тунельна Балка — ідеальне місце для любителів пішого туризму. Є безліч стежок, якими можна пройтися, насолоджуючись природою та чистим повітрям. Це місце підходить для сімейних пікніків та відпочинку на свіжому повітрі. А ще Тунельна Балка — справжній рай для фотографів та художників. Краєвиди, скелі, вода та зелень створюють ідеальні умови для творчості. Урочище популярне серед любителів скелелазіння. Скелі та ущелини надають чудові можливості для тренувань і випробування своїх навичок. Тунельна Балка є важливим екологічним об'єктом, де можна зустріти рідкісні види рослин і тварин. Відвідувачам варто дбайливо ставитися до природи, не залишати сміття та не порушувати природний баланс.

Ще одне популярне місце відпочинку мешканців Дніпра та околиць — село Старі Кодаки, розташоване поблизу Дніпра, є мальовничим місцем з багатою історією і природними краєвидами, що приваблює як місцевих жителів, так і туристів. Село знаходиться на березі Дніпра, що надає можливість насолоджуватися красивими видами на воду. Прогулянки вздовж берега, риболовля та пікніки біля річки — популярні види відпочинку. Навколо села розкинулися лісові масиви та сільськогосподарські поля, що створює приємні умови для піших прогулянок, велосипедних поїздок та збору грибів і ягід у сезон.

Рисунок 2.3 – Краєвиди навколо селища Старі Кодаки

Джерело: [18]

Поруч із селом знаходиться мальовничий кар'єр, який є популярним місцем для купання і занять дайвінгом. Залишки Кодацької фортеці є важливим історичним місцем. Відвідувачі можуть побачити рештки валів та насолодитися краєвидами з висоти. У селі є кілька старовинних церков, що представляють архітектурну та історичну цінність. Вони варто відвідати для розширення культурного кругозору.

У Старих Кодаках та навколо села є декілька туристичних баз та котеджів, де можна зупинитися на відпочинок. Вони пропонують різні види дозвілля, включаючи екскурсії, риболовлю та активний відпочинок. Місцеві жителі і туристи часто організують пікніки та барбекю на свіжому повітрі, використовуючи природні зони для відпочинку. Річка Дніпро і кар'єр надають можливості для занять каякінгом, водними лижами та іншими водними видами спорту. Старі Кодаки – чудове місце для фотографів та художників. Краєвиди річки, лісів, полів та старовинних будівель створюють ідеальні сцени для зйомок та малювання.

Розглянемо рекреаційні зони іншого великого міста Дніпропетровської області – Кам'янське. Це одне з промислових міст Дніпропетровської області, має свої специфічні особливості та виклики в організації рекреації для мешканців. Ось деякі ключові аспекти та особливості рекреаційних можливостей у цьому місті [17]:

1. Промисловий контекст. Високий рівень промислового забруднення впливає на якість повітря та води, що може обмежувати можливості для зовнішнього відпочинку. Умови життя в промисловому місті підкреслюють важливість зелених зон як місць для відпочинку та оздоровлення.

2. Водні ресурси. Місто розташоване на берегах річки, що надає можливість для водних видів спорту, риболовлі та пляжного відпочинку. Виклики з якістю води можуть обмежувати використання річки для рекреації.

3. Соціальні та культурні аспекти. Культурні заходи: місцеві фестивалі, концерти та ярмарки часто проводяться у рекреаційних зонах, залучаючи мешканців до активної участі. Міські спортивні клуби та секції пропонують

різні види активностей для дітей і дорослих, підтримуючи здоровий спосіб життя.

4. Екологічні ініціативи. Місцева влада та громадські організації регулярно організують акції з висадки дерев. Ці акції зазвичай приурочені до певних дат, таких як День Землі, День довкілля, або інші екологічні свята. Важливим елементом озеленення є участь громадськості. Проводяться різні екологічні акції та конкурси, спрямовані на підвищення екологічної свідомості мешканців. Наприклад, акції «Посади дерево» залучають багато людей, включаючи дітей та молодь. Ініціатива «Квітуче місто» спрямована на висадку квітників та озеленення клумб по всьому місту, що додає яскравості та краси вулицям та площам Кам'янського (рис. 2.4).

Рисунок 2.4 – Екологічна ініціатива «Квітуче місто Кам'янське»

Джерело: [17]

5. Доступність і інфраструктура. Хороше транспортне сполучення до основних рекреаційних зон важливе для зручності мешканців. Оновлення та підтримка інфраструктури (доріжки, освітлення, лавочки, спортивні майданчики) для забезпечення комфортного відпочинку.

6. Специфічні виклики. Проблеми з утриманням чистоти та загальним станом рекреаційних зон через промислові викиди та недостатнє фінансування.

Обмежені бюджети на підтримку та розвиток рекреаційної інфраструктури можуть обмежувати можливості для покращення умов відпочинку.

Місто Кам'янське має кілька міських рекреаційних територій, які популярні серед мешканців і відвідувачів [17]:

1. Центральний парк культури та відпочинку. Головний парк міста, розташований в центрі. Особливості: прогулянкові алеї, атракціони для дітей, кафе, спортивні майданчики, сцена для концертів.

2. Парк «Придніпровський», розташований уздовж річки Дніпро, цей парк є одним з найбільших у місті. Особливості: дитячі майданчики, місця для пікніків, велодоріжки, пляжні зони.

3. Лівобережний парк, розташований на лівому березі міста. Особливості: Зелені зони для прогулянок, спортивні майданчики, прокат човнів та катамаранів, зони для відпочинку, кафе.

4. Парк «Дружба».: Зелена зона в житловому масиві «Соцмісто». Особливості: Дитячі майданчики, алеї для прогулянок, місця для відпочинку, невелике озеро.

5. Сквер «Молодіжний», Маленький сквер у центрі міста, популярний серед молоді. Особливості: Зони для відпочинку, лавочки, декоративні насадження.

6. Сквер Визволителів, присвячений пам'яті визволителів міста. Особливості: Меморіальні зони, алеї для прогулянок, зелена зона.

7. Міський розарій, розташований у центральній частині міста, що робить його легко доступним для всіх. Він відомий своїми численними сортами троянд та інших декоративних рослин, які створюють яскраві і ароматні клумби. Розарій займає велику територію, що дозволяє відвідувачам знайти тихі куточки для відпочинку та прогулянок. Особливості: вузькі доріжки, оточені квітниками, створюють ідеальні умови для прогулянок. Відвідувачі можуть насолоджуватися різноманітністю квітів та їхніми ароматами. Розарій є популярним місцем для фотосесій, особливо в період цвітіння троянд. Це чудова можливість зробити красиві фотографії на фоні квітучих клумб.

Загалом в Кам'янському налічується більше 10 парків, скверів та бульварів, які є популярними місцями відпочинку (рис. 2.5).

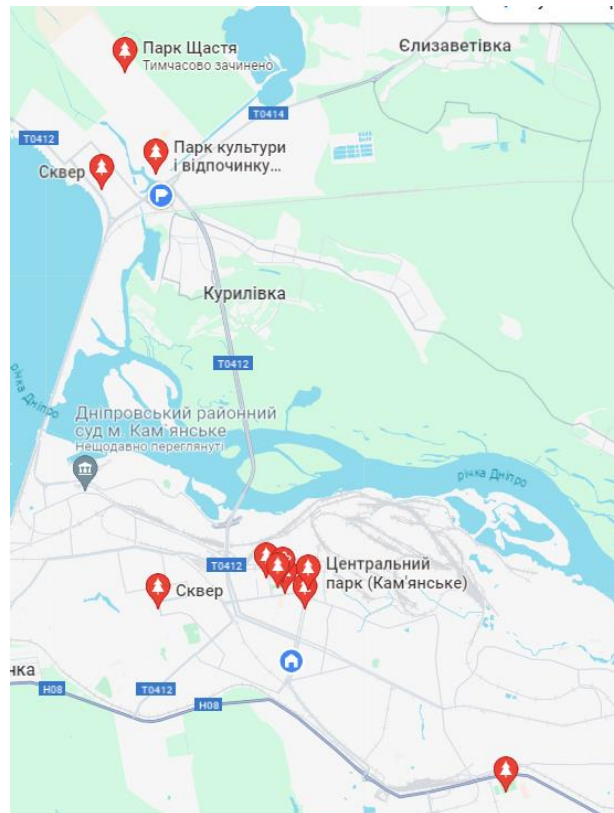

Рисунок 2.5 – Парки та сквери м. Кам'янське

Джерело: створено автором за допомогою Google My Maps

Окремо слід охарактеризувати такий популярний серед містян та туристів рекреаційний об'єкт, як Блакитні озера поблизу лівого берега м. Кам'янське. Це унікальний природний об'єкт, що приваблює мешканців міста та туристів своєю красою і можливостями для відпочинку. Блакитні озера утворилися на місці колишніх кар'єрів та котловану, де видобували пісок і глину. Після завершення видобувних робіт кар'єри заповнилися водою, утворивши озеро з чистою блакитною водою. З часом ці озера стали популярним місцем відпочинку завдяки своїй природній красі та зручному розташуванню.

Блакитні озера відомі своїми чистими пляжами, де можна купатися і засмагати. Вода в озерах прозора, що робить їх привабливими для купання в літній період. Є приватні пляжі, які облаштовані лежачками та парасольками, є можливість орендувати шезлонги та інші пляжні аксесуари (рис. 2.6).

На озері пропонують чудові умови для занять водними видами спорту, такими як катання на водних лижах, вейкбордінг, віндсерфінг, каякінг та плавання на надувних матрацах. Також можна орендувати човни та катамарани для прогулянок по озерам.

Рисунок 2.6 – Інфраструктура та краєвиди Блакитних озер

Джерело: [17]

Навколо озера є багато затишних місць для пікніків. Відвідувачі можуть приносити з собою їжу та напої, розкласти пікнікові столи та насолоджуватися відпочинком на природі. Для тих, хто хоче залишитися на ніч, доступні місця для кемпінгу, де можна розбити намети та провести ніч під відкритим небом.

Територія навколо озера підходить для піших прогулянок та велосипедних поїздок. Тут можна насолоджуватися мальовничими краєвидами та чистим повітрям

Місто Кривий Ріг, як великий промисловий центр Дніпропетровської області, має свої особливості у рекреаційних можливостях для мешканців. Місто пропонує різноманітні можливості для відпочинку завдяки своїй природній красі, історичним пам'яткам та культурним подіям. Ось деякі з основних рекреаційних об'єктів у Кривому Розі [16]:

1. Парк Театральний. Особливості: Один з найбільших та найпопулярніших парків у місті, що пропонує широкі можливості для відпочинку та активного проведення часу. Інфраструктура: Прогулянкові алеї, дитячі майданчики, спортивні майданчики, озеро з човниками.

2. Парк Героїв. Особливості: Зелена зона з добре організованою інфраструктурою, популярна серед місцевих жителів для прогулянок та спортивних занять. Інфраструктура: велодоріжки, бігові доріжки, майданчики для відпочинку, озера з можливістю катання на човнах. Тут облаштовані алеї для прогулянок і бігу та місця для пікніків і відпочинку на свіжому повітрі.

3. Саксаганський парк: прекрасний парк для прогулянок і відпочинку. Тут розташовані озера, що додають особливої атмосфери для спокійного відпочинку.

4. Сквер ім. Лесі Українки. Цей сквер розташований у центральній частині міста і є популярним місцем для прогулянок і відпочинку, особливо серед молоді та сімей з дітьми.

5. Парк імені Богдана Хмельницького. Розташований у центральній частині міста, цей парк є історично важливим і пропонує: меморіали та пам'ятники, присвячені історичним подіям та діячам, дитячі атракціони та розважальні зони для дітей, кафе і ресторани для відпочинку з друзями чи родиною.

4. Парк імені Газети «Правда». Цей парк відомий своїми великими просторами та численними можливостями для активного відпочинку: велосипедні доріжки і прогулянкові маршрути, спортивні майданчики для футболу, баскетболу та інших видів спорту, сцени та майданчики для проведення культурних заходів та фестивалів.

5. Парк Мершавцева. Парк, що має статус пам'ятника садово-паркового мистецтва, є ідеальним місцем для спокійного відпочинку: розкішні алеї з рідкісними деревами і квітами, тихі зони для відпочинку та медитації, ставки та водойми, де можна спостерігати за качками та іншими птахами.

6. Парк Ювілейний. Розташований у Південному ГЗК, цей парк пропонує: зони відпочинку з лавочками і альтанками, атракціони для дітей і дорослих, озеро з можливістю риболовлі.

7. Рекреаційна зона біля ставу «Оазис». Це місце приваблює відвідувачів своєю природною красою, спокоєм і можливістю для відпочинку біля води.

Часто використовується для пікніків та сімейних заходів.

8. Спортивні комплекси. У місті є декілька спортивних комплексів, таких як стадіони, спортивні майданчики, тенісні корти та басейни, які активно відвідуються мешканцями для занять спортом та фізичною активністю.

Отже, рекреаційні можливості у місті Кривий Ріг варіюються від великих центральних парків до малих скверів і річкових долин, що надає мешканцям різноманітні варіанти для відпочинку та активного дозвілля. Однак важливо уважно ставитися до екологічних аспектів та інфраструктурних потреб для забезпечення комфортного та безпечного відпочинку для всіх мешканців міста (рис.2.7).

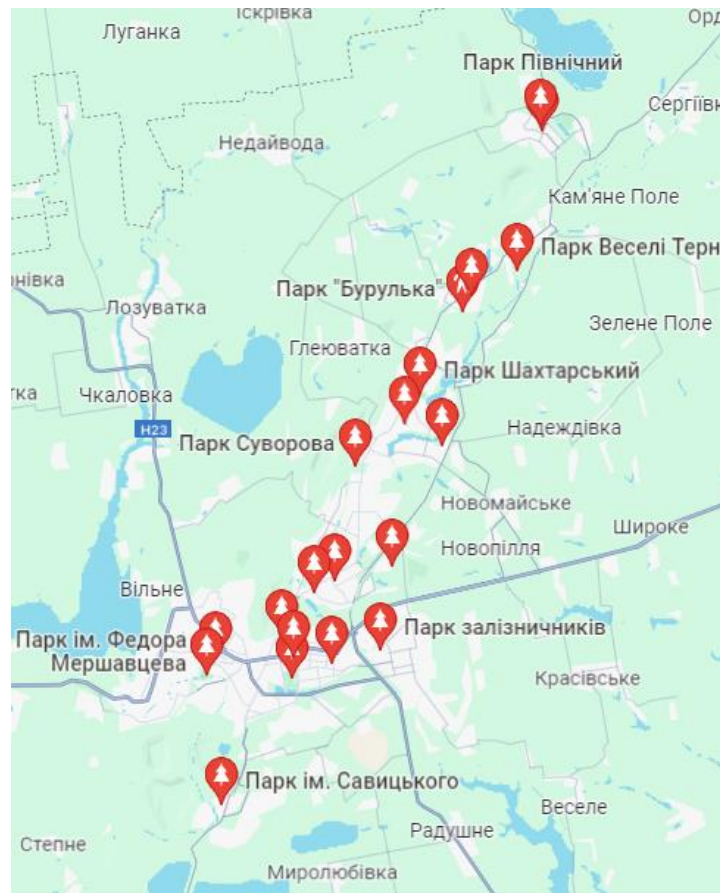

Рисунок 2.7 – Парки та сквери м. Кривий Ріг

Джерело: створено автором за допомогою Google My Maps

Окрім скверів та парків, слід відзначити серед переліку вагомих рекреаційних об'єктів Кривого рогу водойми та пляжі. Зокрема, це Карачунівське водосховище, велика водойма, популярна серед місцевих

жителів для купання, риболовлі та відпочинку на пляжі. Тут також можна орендувати човни та катамарани.

Карачунівські водоспади є одним з наймальовничіших природних об'єктів регіону. Вони приваблюють туристів та місцевих жителів своєю красою та можливостями для відпочинку на природі. Карачунівські водоспади утворилися на річці Інгулець поблизу Карачунівського водосховища. Водоспади не є дуже високими, але вони чарують своїм виглядом і створюють приємну атмосферу для відпочинку. Вода, спадаючи з уступів, формує каскади, що додає мальовничості місцевості.

Рисунок 2.8 – Карачунівські водоспади

Джерело: [16]

Територія навколо водоспадів пропонує мальовничі маршрути для піших прогулянок. Карачунівські водоспади є чудовим місцем для фотографування. Водоспади та навколишні пейзажі створюють ідеальні умови для зйомок на природі. Навколо водоспадів є багато місць, де можна розташуватися для пікніка. Ви можете принести з собою їжу та напої і насолодитися обідом на свіжому повітрі під звуки водоспаду. Хоча водоспади не дуже великі, у

спокійних місцях річки можна купатися або займатися такими видами спорту, як каякінг.

Уздовж річки Інгулець також є кілька місць для пікніків та риболовлі. Підходить для активного відпочинку на природі. Річка Саксагань протікає через місто, є популярним місцем для прогулянок біля води та риболовлі.

Місцевість Червона також цікава з точки зору рекреації. Це вражаючий природний комплекс з червоними скелями, який є унікальним для регіону. Ідеальне місце для піших прогулянок, фотографії та насолоди природою. Особливим об'єктом цієї місцевості є залишки мостів. Спочатку наприкінці ХІХ ст звели один міст і пустили поверх балки Саксаганську гілку Катерининської залізниці. А у 1935 на 30-метрових опорах вибудували і наступний. У 1956 році обидва мости демонтували через створення на цьому місці кар'єрів. На залишках кам'яних опор другого мосту досі можна розгледіти стигми каменярів. А під склепіннями – невеличкі вапняні «сталактити».

Рисунок 2.7 – залишки мостів на Червоній

Джерело: [16]

Краєвиди заказника, що відкриваються з цього місця просто неймовірні. Крім того, кам'яні опори давненько облюбували екстремали для занять скелелазінням та роуп-джампінгом. На скеледромі клуб «Еверест» проводить заняття для місцевих альпіністів. Для цього одну підпору обладнали необхідним спорядженням та страховочними станціями. З березня по листопад по вихідних з опор організують роуп-джампінг. Щорічно на Червоному мосту проводяться приватні та міські фестивалі з альпінізму і скелелазіння.

В Кривому Розі також є і специфічні виклики в сфері рекреації. Це, в першу чергу, екологічні проблеми: забруднення повітря та води, що може впливати на якість рекреаційних зон. Також деякі парки та сквери потребують модернізації та покращення інфраструктури для забезпечення зручного відпочинку.

Однак, всі проаналізовані рекреаційні об'єкти не лише сприяють здоровому способу життя та активному відпочинку, але й є важливою частиною соціального життя міста, де відбуваються культурні заходи, фестивалі та спортивні змагання.

2.2. Створення та економічне обґрунтування туру-фотопрогулянки «Фотопікнік»

Організація рекреації в умовах великого міста вимагає комплексного підходу, який включає планування, створення інфраструктури та врахування потреб різних груп населення. У місті Дніпро існує кілька прикладів покращення урбанізованих екосистем з метою рекреації, що сприяють поліпшенню якості життя мешканців і створюють комфортні умови для відпочинку. Ось деякі з них:

1. Набережна Дніпра. Реконструкція та благоустрій набережної з розвитком велосипедних та пішохідних доріжок, лавок для відпочинку, зон для пікніків і спортивних майданчиків. Ціль: Створення простору для активного

відпочинку, прогулянок та фізичної активності на березі річки.

2. Парк Шевченка. Оновлення парку зі збереженням історичних пам'яток та створенням нових зон відпочинку. Ціль: Забезпечення комфортних умов для прогулянок, дозвілля та культурних заходів у центрі міста.

3. Ботанічний сад ДНУ ім. О. Гончара. Реконструкція та розширення ботанічного саду з новими рослинними колекціями, водоймами і стежками. Ціль: Створення освітніх та рекреаційних можливостей для відвідувачів, включаючи прогулянки, фотографію та наукові дослідження.

У місті Кам'янське також є кілька напрямів покращення урбанізованої екосистеми з метою рекреації, що спрямовані на створення комфортних і привабливих умов для відпочинку та активного дозвілля мешканців.

1. Реконструкція Центрального скверу з метою створення естетично привабливого простору з новими рослинами, сучасною освітленням і інфраструктурою, що включає додаткові майданчики для гри і спорту.

2. Впровадження екологічно орієнтованого дизайну. Ландшафтний дизайн з місцевими рослинами: Використання місцевих рослин, що відповідають кліматичним умовам, для зменшення необхідності в поливі та підтримки місцевої біорізноманіття.

Також є приклади, які демонструють підходи до покращення урбанізованої екосистеми у місті Кривий Ріг з метою створення сприятливих умов для відпочинку та активного способу життя мешканців.

1. Модернізація парку Героїв. Розбивка парку на різні тематичні зони, такі як дитячі майданчики, спортивні майданчики, зони відпочинку для дорослих. Встановлення інтерактивних скульптур та арт-інсталяцій, які залучають відвідувачів до взаємодії.

2. Модернізація Саксаганського парку. Проведено очищення та благоустрій озер, створення зон для катання на човнах та риболовлі. Прокладено еко-тропи для прогулянок та велопоїздок з інформаційними табличками. Встановлено сучасне енергоефективне освітлення.

Загалом, доволі розгалужена мережа природних рекреаційних об'єктів у

великих містах Дніпропетровської області, необхідність задоволення потреби мешканців цих міст у якісній рекреації та відновленні, активізація інтересу до внутрішнього туризму у поєднанні із тенденцією до вибору короткотермінового відпочинку дають підстави для висновку про доцільність створення одноденних турів по рекреаційним об'єктам досліджуваних міст. Цікавою з точки зору популяризації проаналізованих об'єктів може стати пропозиція туру-фотопрогулянки. Окрім того, що рекреанти матимуть змогу зробити якісні фото, вони популяризуватимуть об'єкти, включені до фотопрогулянки, у соціальних мережах.

Фотопрогулянки є чудовим способом для рекреантів (людей, які відпочивають або займаються активними видами відпочинку) насолодитися природою та місцевими пейзажами. Фотопрогулянки дозволяють глибше відчувати та сприйняти природу. Під час фотозйомки люди звертають увагу на деталі, які можуть пройти непоміченими під час звичайної прогулянки. Вони активно спостерігають за красою ландшафту, рослинами та тваринами, що допомагає поглибити взаємодію з природою.

Фотографія дає можливість виразити свою творчість. Рекреанти можуть експериментувати з різними ракурсами, світлом та композицією, щоб створити унікальні знімки. Цей процес стимулює креативність і сприяє розвитку художньої чутливості. Фотографії з фотопрогулянок є відмінним способом збереження спогадів про відпочинок. Вони дозволяють згадати приємні моменти та події, а також поділитися ними з іншими. Фото стають своєрідними «віконцями в минуле», які допомагають зберегти найяскравіші враження.

Фотопрогулянки сприяють активному способу життя, оскільки вони часто пов'язані з пішими прогулянками або активним відпочинком на природі. Це сприяє покращенню фізичного здоров'я, підвищенню енергетики та настрою. Фотографія також може стати цікавою темою для спілкування з іншими людьми. Рекреанти можуть ділитися своїми фото в соціальних мережах або на спеціалізованих фотографічних платформах, обмінюватися досвідом та порадами з іншими фотографами.

У парках Дніпра, Кам'янського та Кривого року активно створюються тематичні фотозони, які користуються популярністю у місцевих мешканців. Наприклад, на Великдень 2024 р. у парках Дніпра розташували фотозони. КП «Міська інфраструктура» зробила чотири фотозони у парку Шевченка, парку Зелений Гай, сквері Прибережному та сквері Західному. Було обрано місця, де гуляють багато дніпрян та гостей міста (рис. 2.8).

Рисунок 2.8 – фотозони в парках м. Дніпро

Джерело: [16]

Зазвичай такі фотозони є тематичними, вони присвячені певним святкам або сезонам, і користуються надзвичайною популярністю. Гостям періодично пропонують зробити пост у соціальних мережах із відповідною відміткою або хештегом за невеличкий сувенір. Це сприяє популяризації локацій.

У місті Кам'янське також доволі популярними є тематичні фотозони. Наприклад, стаціонарну інсталяцію із квітами створено у парку Лівобережний. (рис. 2.9). Популярністю користуються також стаціонарні металеві скульптури у Центральному парку та Сквері Героїв, що розташований на Лівобережжі міста. Створюють тематичні фотозони також під час проведення ярмарок, етнографічних фестивалів та виставок. Доволі цікавою локацією для фото є католицький костел та ретро-локомотив, розташований недалеко від Центрального парку. Він популярний серед місцевих блогерів.

Надзвичайно популярним місцем для фотосесій є міський розарій, проте тут більше уваги приділяють малим ландшафтним формам – скульптурам, ставку, декоративним чашарникам, і, звісно, клумбам із трояндами та іншими

квітами. Місце є популярним і для пікніків.

Рисунок 2.9 – фотозони в парках м. Кам'янське

Джерело: [17]

У Кривому розі також популярними є фотолокації. Так, в парку «Щастя», що на мікрорайоні Східний, є багато цікавих куточків, в тому числі і патріотична фотозона. Це нова селфі-локація (рис. 2.10).

Цікаві фотозони є також у парку Щастя, мікрорайон Східний. Ще декілька років тому це місце було пустирем, а наразі за допомогою співпраці місцевої влади, меценатів та волонтерів, тут створена якісна рекреаційна зона для мешканців та гостей міста.

Рисунок 2.10 – фотозони в парках м. Кривий Ріг

Джерело: [18]

Отже, доцільно створити пропозицію туру-фотопрогулянки для кожного із розглянутих міст.

Кількість осіб в кожній групі – довільна, проте оптимальною буде кількість учасників 10-12 осіб. Тур пропонується цілорічно за умов сприятливою погоди без опадів при температурі повітря від -8 до +28 градусів за Цельсієм.

Туристична агенція «Скай Тур» в турі виконує роль інформаційного посередника та консультанта, надаючи на комерційних умовах в рамках власних КВЕДів консультаційні послуги клієнтам.

Кожну групу супроводжуватиме гід та професійний фотограф, чії послуги будуть включені у вартість туру. Тривалість фотопрогулянки – 3 години, із них безпосередньо переміщення – 1 год., пікнік – 30 хв., сумарний час для фото на всіх локаціях – 1 год. 30 хв. Протяжність кожного маршруту орієнтовно – 3-4 км. Завершується фотопрогулянка невеликим пікніком на свіжому повітрі (за сприятливих погодних умов).

Пропонуються такі тури переважно у вихідні дні, діти до 14-ти років включно можуть брати участь у фотопрогулянці зі знижкою 50%, діти до трьох років – безкоштовно, рекреанти старше 14-ти років відвідують фотопрогулянку за повну вартість. Діти можуть брати участь у заході лише у супроводі батьків. За бажанням екскурсантів фотограф може надати невеликий інвентар для створення більш атмосферних фото. Кожен екскурсант отримує всі власні фото в електронному вигляді, а також 5 відретушованих кадрів, які зможе обрати самостійно. Такий тур дозволяє не лише ознайомитись із туристичними принадами парків та скверів міста, а також дізнатись їх історію та отримати якісні фото.

Пропонується знижка для родини (3-4 особи) 10%. За відмітку локації, сторінки ТА «Скай Тур» та фотографа у власних соціальних мережах екскурсанти отримують одне додаткове відретушоване фото та солодкий презент. Маршрут та зупинки наведені на рис. 2.11., початок – водоспад «Поріг

ревучий», завершення – сквер Героїв та невеликий пікнік. який організує допоміжний персонал ТА «Скай Тур».

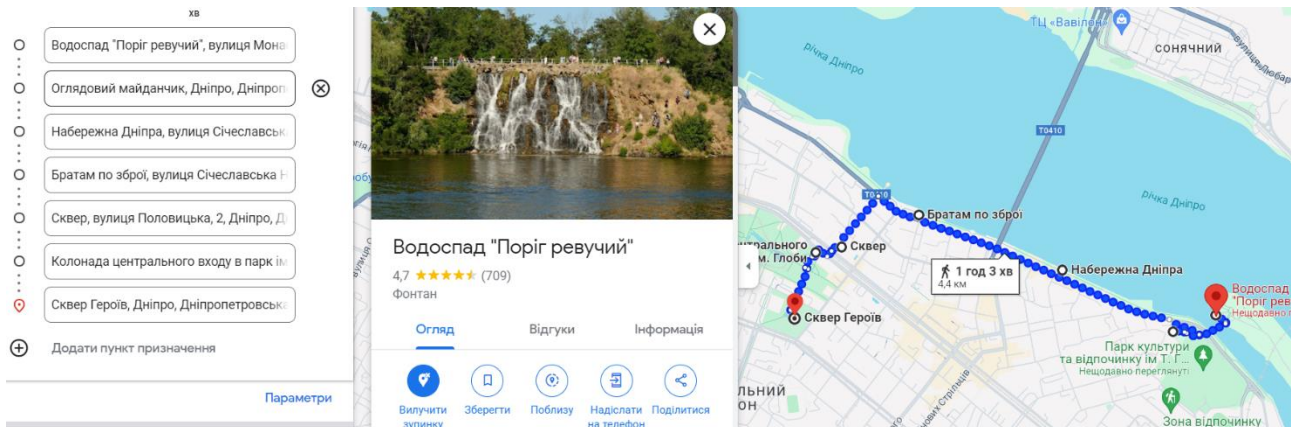

Рисунок 2.11 – маршрут фотопрогулянки в м. Дніпро

Джерело: складено автором

Програма туру-фотопрогулянки «Фотопікнік» у місті Дніпро

1. Початок у літній період: 17.00, у осінньо-зимовий період – 12.00.

Збір групи: водоспад «Поріг Ревучий». Тут туристів чекає знайомство із професійним гідом, який проводитиме оглядову екскурсію містом між фотолокаціями, а також із фотографом, який зробить перші знімки для охочих на тлі водоспаду, а також надасть рекомендації щодо створення якісного фотоконтенту.

2. Перша фотозупинка – оглядовий майданчик у парку Шевченка. Чудові краєвиди та цікава історія місця роблять цю локацію однією із найулюбленіших серед містян та гостей.

3. Друга локація – набережна Дніпра, тут включено три фотозупинки, на кожну із яких оптимально відводиться по 10-15 хвилин, а також туристи зможуть ознайомитись із двома мініскульптурами та їх історією.

4. Зелений сквер за адресою вул. Половицька, 2, вхід у ресторан «Сад».

5. Парк Лазаря Глоби – тут передбачено 3 фотозупинки.

6. Сквер Героїв і завершення екскурсії невеликим пікніком. Гостям пропонуються прохолодні безалкогольні напої, сезонні фрукти та канапки.

Таблиця 2.1 – Розрахунок основних витрат фотопрогулянки

Назва статті витрат	На одну особу, грн
Послуги гіда	100
Послуги фотографа	200
Оренда фотоінвентаря	50
Пікнік	100
Консультаційні послуги ТА «Скай Тур»	150
Всього:	600

Джерело: складено автором

Таким чином, витрати на фотопрогулянку у супроводі гіда та професійного фотографа на особу становить 600 грн. Ціни на фотосесії при цьому починаються від 1500 грн за годину, тому така фотопрогулянка є ще й вигідною.

Розглянемо аналогічну фотопрогулянку по місту Кам'янське (рис. 2.12). Вартість туру аналогічна для кожного міста.

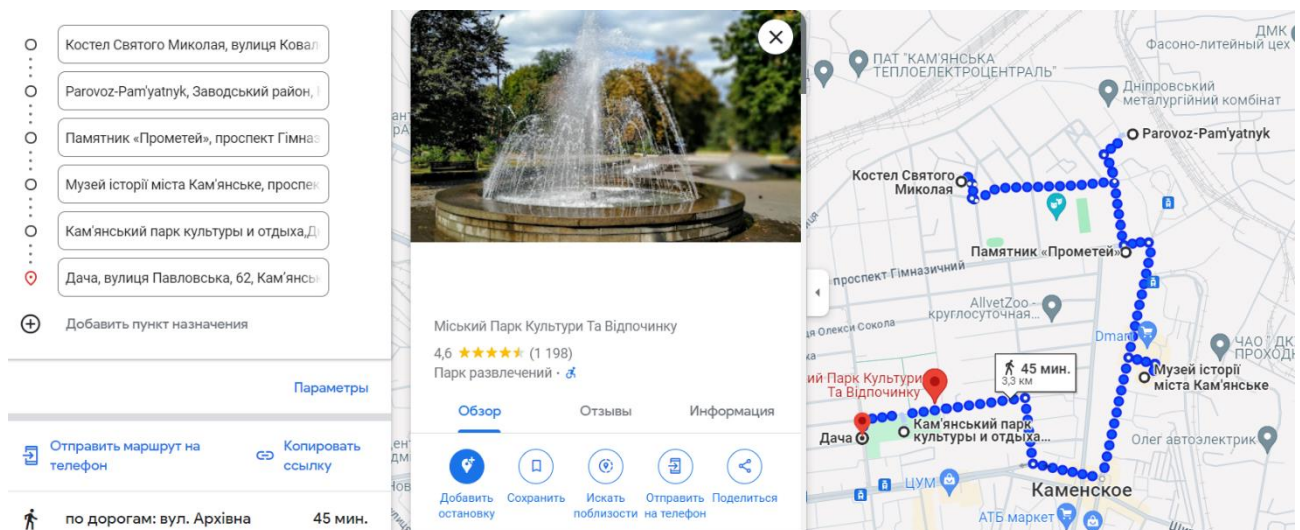

Рисунок 2.12 – маршрут фотопрогулянки в м. Кам'янське

Джерело: складено автором

Програма туру-фотопрогулянки «Фотопікнік» у місті Кам'янське

1. Початок у літній період: 17.00, у осінньо-зимовий період – 12.00.

Збір групи: костел Святого Миколая, надзвичайно популярне місце серед місцевих мешканців. Саме тут завжди виходять гарні кадри. Екскурсантів чекає знайомство із професійним гідом, який проведитиме оглядову екскурсію містом між фотолокаціями, а також із фотографом, який зробить перші знімки для охочих на тлі костелу, а також надасть рекомендації щодо створення якісного фотоконтенту.

2. Перехід по історичній вулиці Архівній із забудовою кінця XIX ст. до першої фотозупинки – пам'ятника локомотиву біля Кам'янського лялькового театру. Цікава історія об'єкту та колоритний фон роблять цю фотолокацію однією із найулюбленіших серед містян та гостей.

3. Друга локація – пам'ятник Прометею (один із трьох унікальних пам'ятників у світі), і перехід до Скверу Героїв із трьома фотолокаціями, на кожен із яких оптимально відводиться по 10-15 хвилин.

4. Музей історії міста та його експозиція на відкритому повітрі.

5. Центральний парк культури і відпочинку – тут передбачено 3 фотозупинки.

6. Територія ресторану «Дача» і завершення екскурсії невеликим пікніком. Гостям пропонуються прохолодні безалкогольні напої, сезонні фрукти та канапки.

Розглянемо аналогічну фотопрогулянку по місту Кривий Ріг (рис. 2.13). Вартість екскурсії аналогічна.

Програма туру-фотопрогулянки «Фотопікнік» у місті Кривий Ріг

1. Місце збору і перша фотолокація – пам'ятник Козаку Рогу. Тут екскурсанти зустрічаються із екскурсоводом та фотографом.

2. Фонтан на площі молодіжній – чудова локація для гарних фото.

3. Квітковий годинник, де екскурсанти матимуть можливість зробити фото та оглянути ландшафтні композиції та каштанової алеї.

4. Парк Героїв та огляд виставки трав'яних скульптур. Тут передбачено три фотолокації.

5. Парк імені Богдана Хмельницького та флагшток, де можна зробити патріотичні фото.

6. Перехід до станції швидкісного трамваю (метротраму) – однієї із візитівок Кривого Рогу. Можливість зробити фото в стилі урбан.

7. Остання фотозупинка – пам'ятник поплавку біля Другого ставку. Завершення екскурсії невеликим пікніком. Гостям пропонуються прохолодні безалкогольні напої, сезонні фрукти та канапки.

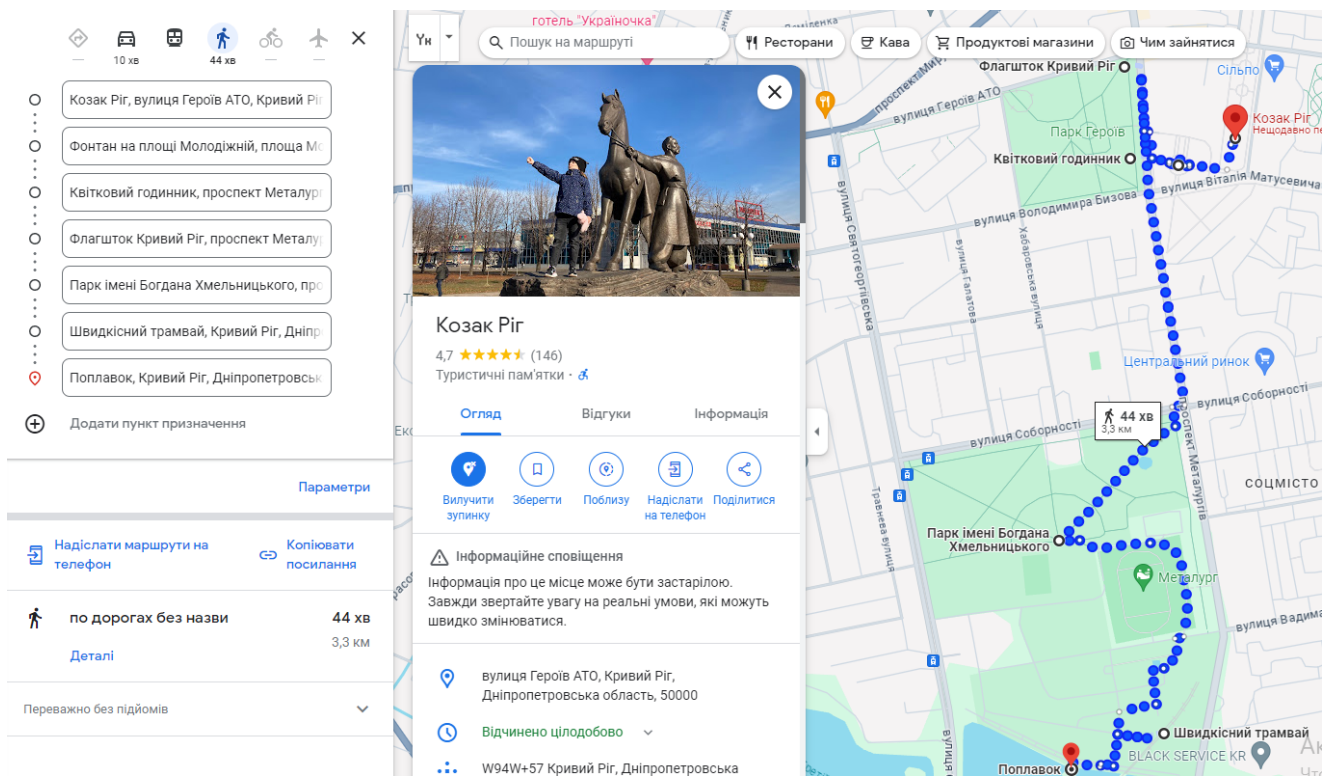

Рисунок 2.13 – маршрут фотопрогулянки в м. Кривий Ріг

Джерело: складено автором

Ринкова ціна встановлюється з огляду на дані маркетингових досліджень, розрахунку собівартості продукту, величину постійних витрат фірми за рік, бажаний рівень прибутку на одну послугу й загальний обсяг реалізації турпродукту в плановому періоді або за рік з урахуванням сезонності. В умовах ринкової економіки потужним регулятором цін є сам ринок, де ціна

визначається в результаті поєднання попиту і пропозиції. Для спрощення розрахунку ціни розробленого туру використовують метод «витрати + прибуток». Таким чином ціна туру буде визначатися по формулі:

$$Ц_{од} = C_{од} + П_{дод.од.} \quad (1),$$

де $C_{од}$ – встановлена підприємством ціна на послугу;

$C_{од}$ – собівартість одиниці продукції, послуги (турпродукту);

$П_{дод.од.}$ – припустимий для даної галузі прибуток, що доводиться на одиницю продукції (у даному випадку 20%).

$$Ц = 600 + (600 * 0.2) = 720 \text{ грн.} \quad (2)$$

Отже, ціна туру буде складати 720 грн на особу. Згідно маркетингових досліджень реалізацію даного туру, враховуючи погодні умови, заплановано на 7 місяців у вихідні (табл. 2.2):

Таблиця 2.2 – Прогнозована реалізація туру по містам

Місто	Кількість реалізацій туру протягом року
Дніпро	64
Кам'янське	48
Кривий Ріг	55

Джерело: розраховано автором

Знаючи планову реалізацію, можемо розрахувати маржинальний прибуток за формулою:

$$M_{ре} = П_{дод.од.} * N_{тур} = 720 * 167 = 120\,240 \text{ грн.} \quad (3)$$

Крім врахованих у собівартості тура прямих витрат, фірма несе й постійні витрати по організації й реалізації даного й інших турів. Сума постійних витрат на даний тур на місяць складатиме 800 грн.

Знаючи величину річного маржинального доходу (Mp) і суму постійних витрат за рік ($V_{\text{пост}}$), визначають річний валовий прибуток ($P_{\text{вал}}$), одержуваний фірмою по даному тур продукту:

$$P_{\text{вал}} = Mp - V_{\text{пост}} = 120240 - 1200 \cdot 7 = 111\,840 \text{ грн.} \quad (4)$$

Для визначення чистого прибутку необхідно відняти із валового прибутку податок на прибуток, що в Україні становить 18%:

$$P_{\text{ч}} = 111\,840 - 18\% = 91\,709 \text{ грн.} \quad (5)$$

Оцінити економічну ефективність нового продукту можна за допомогою показників рентабельності. Коефіцієнт рентабельності розраховується по формулі:

$$R_{\text{пр}} = P_{\text{ч}} / \text{Пр} \quad (6),$$

де $R_{\text{пр}}$ – коефіцієнт рентабельності нового продукту, %;

$P_{\text{ч}}$ – чистий прибуток компанії, одержуваний від продажу нового продукту, послуги, грн.

Пр – сума планових продажів.

$$r_{\text{пр}} = 91\,709 / 120\,240 \cdot 100\% = 76\% \quad (7)$$

Тобто, чим вища норма рентабельності, тим більша сума прибутку. Норма рентабельності коливається в широких межах (від 5% до 100% і більше) і залежить від кон'юнктури попиту та стану конкурентного середовища на ринку даного цільового сегменту.

Рентабельність використовують для оцінки діяльності підприємства і як інструмент в інвестиційній політиці та ціноутворенні. Він показує, скільки підприємство має прибутку з кожної гривні, витраченої на створення і реалізацію продукції. В даному випадку підприємство має 0,76 грн. прибутку з кожної гривні, витраченої на реалізацію екскурсії. Таким чином, рентабельність розробленого туру свідчить про перспективність його впровадження як додаткової послуги туристичної агенції «Скай Тур».

ВИСНОВКИ

На основі досліджень, виконаних у кваліфікаційній роботі і спрямованих на виявлення особливостей рекреаційної діяльності в умовах урбанізованої екосистеми, зроблено наступні висновки.

1. Для покращення рекреаційних можливостей у великих містах важливо зосередитись в першу чергу на збільшенні кількості та доступності зелених зон, переважна кількість яких має бути включена до об'єктів природно-заповідного фонду різного значення, що дозволить убезпечити їх від знищення.

2. Деталізовано об'єкти природно-заповідного фонду за досліджуваними адміністративними районами Дніпропетровської області а саме: Дніпровський, Криворізький, Куп'янський. Були відібрані лише ті об'єкти природно-заповідного фонду, які мають найбільший трактирний потенціал саме для мешканців великих міст відповідних районів, адже вони мають зручну логістику, та достатню для комфортного відвідування інфраструктуру.

3. Досліджено діяльність туристичної агенції в напруженому бізнес-середовищі. Зазначено, що туристична компанія «Скай Тур» вже досить довго існує на ринку туристичних послуг як один із популярних тур агентів. Компанія працює у формі фізичної особи-підприємця з 2014 року і має чітко визначену нішу на відповідному ринку. ТА «Скай Тур» пропонує стандартний набір туристичних товарів та послуг на ринку України, у тому числі реалізовує за кордоном (через повномасштабне військове вторгнення риф в Україну).

4. Було сформовано портрет потенційного клієнта компанії «Скай Тур», а також виявлено основні напрями удосконалення для підвищення конкурентоспроможності компанії. В першу чергу, слід підкреслити необхідність поліпшення системи управління якістю пропонованих туристичних продуктів. По друге, перспективним напрямом розвитку є створення індивідуальних турів в межах України, оскільки аналіз діяльності конкуруючих фірм та потенційних споживачів показав, що потенціал Дніпропетровської області все ще розкритий у малому обсязі. Сформовано

досить вузьке коло туристичних об'єктів. Мало використовуються об'єкти, розташовані на відстані від обласного центру. З цього випливає, що з варіантів ефективного розвитку фірми є саме освоєння нових туристських маршрутів, відкриття для туристів нових об'єктів.

5. Згідно із опитуванням, проведеним серед відвідувачів ТА «Скай Тур» (45 осіб), більшість із них до початку війни не мали мотивації до подорожей країною через високі ціни та недостатній рівень сервісу. Однак, ситуація почала докорінно змінюватись із початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну. 55% опитаних зовсім не подорожували Україною, в той час як перевагу внутрішньому туризму віддали 45% опитаних, що свідчить про зміни в структурі попиту на внутрішній туризм.

6. Досліджені основні рекреаційні об'єкти у трьох великих містах Дніпропетровської області: Дніпро, Кам'янське, Кривий Ріг. Проаналізовано рівень їх туристичної привабливості та рекреаційної ємності, в тому числі з точки зору проведення фотопрогулянок. Найвищим туристично-рекреаційним потенціалом характеризуються міські парки та сквери. Також у кожному місті (або в його околицях) є унікальні атракції, наприклад, Старі Кодаци поблизу Дніпра, Блакитні Озера в Кам'янському, місцевість Червона в Кривому Розі.

7. Запропоновано програму трьох авторських турів-фотопрогулянок «Фотопікнік». Тур пропонується цілорічно за умов сприятливою погоди без опадів при температурі повітря від -8 до +28 градусів за Цельсієм. Туристична агенція «Скай Тур» в турі виконує роль інформаційного посередника та консультанта, надаючи на комерційних умовах в рамках власних КВЕДів консультаційні послуги клієнтам. Кожну групу супроводжуватиме гід та професійний фотограф, тривалість фотопрогулянки – 3 години, із них безпосередньо переміщення – 1 год., пікнік – 30 хв., сумарний час для фото на всіх локаціях – 1 год. 30 хв. Протяжність кожного із трьох маршрутів орієнтовно – 6 км. Завершується фотопрогулянка невеликим пікніком на свіжому повітрі (за сприятливих погодних умов).

8. Розраховано основні витрати на організацію туру, його ринкову ціну,

маржинальний та чистий прибуток, а також рентабельність туру. Коефіцієнт рентабельності склав 76%, він показує, скільки підприємство має прибутку з кожної гривні, витраченої на створення і реалізацію фотопрогулянки. В даному випадку підприємство має 0,76 грн. прибутку з кожної гривні, витраченої на реалізацію екскурсії. Таким чином, рентабельність розробленого туру свідчить про перспективність його впровадження як додаткової послуги туристичної агенції «Скай Тур».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барвінок Н. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу і туристичної інфраструктури Гайворонської та Завалівської територіальних громад Кіровоградської області. *Економічні горизонти*. 2023. № 2(24). С. 4–20. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281149](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281149).
2. Юхновська Ю. О. Формування стратегії розвитку кластеру туристичної галузі України та Запорізького регіону. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 4(2). С. 59-65.
3. Машіка Г. В. Туристично-господарський потенціал Карпатського регіону як домінуюча складова його ефективного використання. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна: зб. наук. праць. Серія: «Геологія – Географія – Екологія»*. 2017. Вип. 46. С. 113-121.
4. Осієвська Ю. С. Культурна спадщина Кіровоградської області: сучасний стан і проблеми актуалізації. *Питання культурології*. 2022. № 40. С. 242–253.
5. Плешкановська А.М. П Функціонально-планувальна оптимізація використання міських територій. К.: Вид. Логос, 2005. 190 с.
6. Шушулков С.Д. Еколого-економічні засади рекреаційного землекористування урбанізованих територій.. Дис.на здобуття наукового ступеня канд. Екон. наук за спец. 08.00.06. Львівський національний аграрний університет Міністерства освіти і науки України, Львів, 2020.
7. Крачило М.П., Попович С.І., Федоренко Н.В. Туристсько-рекреаційне районування території України. *Збірник наукових статей «Туристські ресурси України»*. 1996. С. 268-275.
8. Хлоп'як С.В. Нове туристичне районування України та перспективи його використання у регіональній політиці. *Актуальні проблеми, сучасний стан та перспективи розвитку індустрії туризму в Україні та Польщі: матеріали сьомої міжн. наук.-практ. конф.* Житомир: Вид-во ЖФ КІБІТ, 2013. С. 174-176.
9. Bieloborodova M., Bessonova A., S. Bessonova S., Yurchishina L.

Environmental Management of Local Communities Based on Energy Modernization in the Field of Housing and Communal Services. 16th International Conference “*Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment*”, Nov 2022, European Association of Geoscientists & Engineers, Volume 2022, p.1 – 5 DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2022580012XVI17>.

10. Белобородова М.В., Бессонова А.В. Ways of greening services in recreational facilities of Ukraine. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 68. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/68-2022>

11. Природно-заповідний фонд. Портал «Природа України». Природно-заповідний фонд Дніпропетровської області в розрізі територіальних громад. URL: <https://pzf.land.kiev.ua/pzf-obl-4.html>

12. Bieloborodova M, Voloshin V., Belopolsky N., Bessonova S. and Bondarenko L. Testing the Environmental Kuznets Curve as an indicator for ecological tourism active development in Ukraine. Proceed. of XV International Scientific Conference “*Monitoring of Geological Processes and Ecological Condition of the Environment*”, 17–19 Nov. 2021, Kyiv, Ukraine. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.20215K2010>

13. Офіційна сторінка туристичної агенції «Скай Тур» у Facebook. URL: <https://www.facebook.com/sky.tour.dndz/>

14. Укрстат. Кількість активних підприємств за регіонами України та видами економічної діяльності, 2021. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2014/kap/kap_u/arh_kap_u.html

15. ДАРТ. Звіт за результатами опитування «Проведення дослідження внутрішнього та виїзного туризму українців». 2021. URL: <https://drive.google.com/file/d/1VbzkC8sG9muJGJjEUCFkzBfAsIVbke9A/view?usp=sharing>

16. Кривбастур – офіційна сторінка туристичного центру Кривого Рогу у Facebook. URL: <https://www.facebook.com/groups/1159974054043605/>

17. Офіційний сайт Кам’янської міської ради. Туризм. URL: <https://kam.gov.ua/turizm>

18. Офіційна сторінка туристичного інформаційного центру Дніпра у Facebook. URL: <https://www.facebook.com/tic.dnipro>

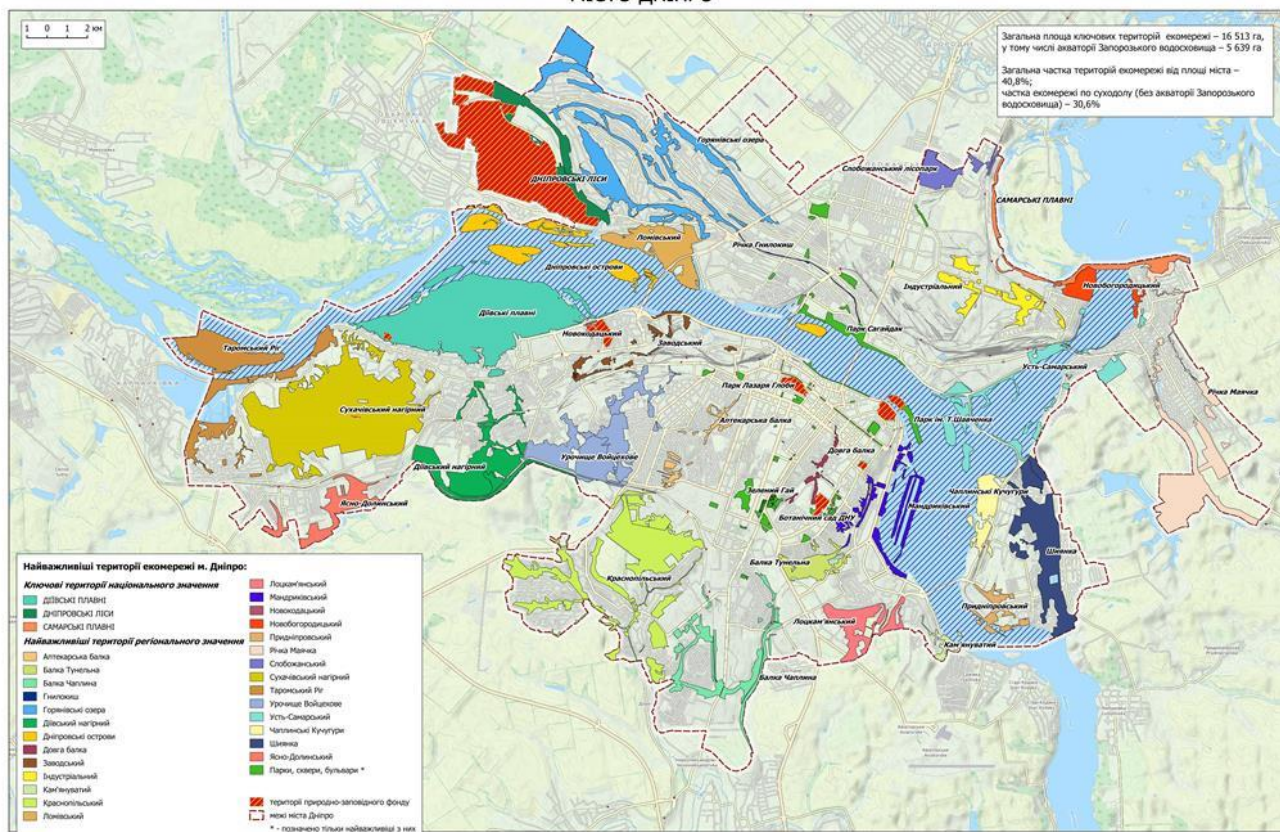
19. Лебедев І. В. Рекреація і туризм як фактори розвитку людського потенціалу. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2021. № 3-4 (78-79). С. 143–158. URL: [https://doi.org/10.33987/vsed.3-4\(78-79\).2021.143-158](https://doi.org/10.33987/vsed.3-4(78-79).2021.143-158).

20. Про затвердження Положення про рекреаційну діяльність у межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України: Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 26.07.2022 р. № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1043-22#Text>

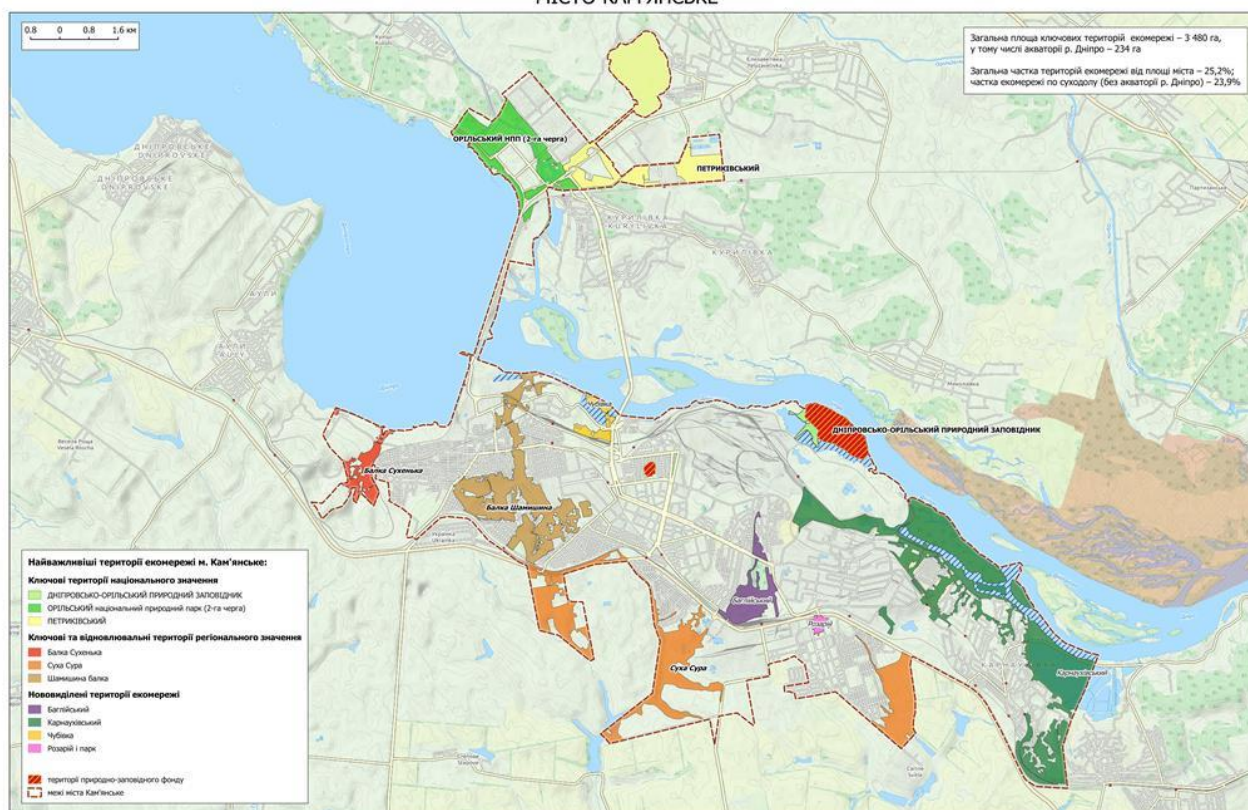
21. Рекреація і туризм. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Офіційний сайт. URL: <https://wownature.in.ua/pro-nas/nasha-diialnist/rekreatsiia/>.

22. Kalchenko S., Hutorov A., Bezuhla L., Leushina O., Popova T., Dorokhov O. Managing the socio-economic development of small forms of green tourism. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov. Series II: Forestry, Wood Industry, Agricultural Food Engineering*. 2021. 14(63) 1. P. 141-152. <https://doi.org/10.31926/but.fwiafe.2021.14.63.1.13>

Ключові території регіональної екомережі Дніпропетровської області.
МІСТО ДНІПРО

Ключові території регіональної екомережі Дніпропетровської області.
МІСТО КАМ'ЯНСЬКЕ

Ключові території регіональної екомережі Дніпропетровської області.
Місто КРИВИЙ РІГ

